

№ 13

წელიწადი
მეოთხე

რედაქციის განცხადება

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ. ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანი“ სტამბაში ყოველ უამს. ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანი“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41, მისამართი: Тифлись, Ред. „Театри да Цховრება“ I. Имедашвили.

№ 13

ქვირა, 27 მარტი

1916 წ.

უბრალო საუბარი უბრალო მკითხველთან

II

საზოგადო მსჯელობას რომ თავი დავანებოთ და გადავხედოთ საქართველოს, აქაც ჩვენ ვნახავთ სხვა და სხვა კლასებს და მათ შორის პროლეტარიატსაც.

ჩვენს პროლეტარიატს ანუ მუშა ხალხს შეუძლია რომ სთქვას საქართველო ჩემი სამშობლოაო, არა თუ შეუძლია, მას არ შეუძლია, ასე არა სთქვას, რადგანაც ის შეერთებულია, სულიერათ შეკავშირებულია ქართველ ერთან, ქართულ კულტურასთან.

ამით ის თავის თავს აღიარებს მხოლოდ ეროვნულ კლასათ და არა ნაციონალისტათ.

ხოლო მას არ შეუძლია სთქვას: საქართველო მარტო ჩემია, მარტო ქართველები-სო. აი ამ შემთხვევაში უღალატებდა ის თავის თავს და გადინებოდა ნაციონალიზმისაკენ.

საქართველოში გარდა ქართველებისა ცხოვრობენ სხვებიც: სომხები, თათრები, ებრაელები, ოსები, ბერძნები.

სასურველიც რომ იყოს მათი აყრა და საქართველოდან განდევნა, ქართველ ერს არავითარი საშუალება არა აქვს, რომ ეს სისრულეში მოიყვანოს.

და შესაძლებელიც რომ იყოს, სასურველი არ არის, რადგანაც ამგვარი უკიდურესი ნაციონალიზმი მხოლოდ სიძულვილსა და

მტრობას სთესავს და ეროვნულ კეთილდღეობას ძირს უთხრის.

მეგობრული კავშირი და განწყობილება ყველა იმ ერებთან, რომლებიც უძველესი დროიდან საქართველოში დასახლებულან და საქართველოს თავის სამშობლოდ აღიარებენ, —აი ერთად ერთი გზა ქართველი დემოკრატისა.

ეს კავშირი და განწყობილება ყველასათვის სასარგებლო და საჭიროა, განსაკუთრებით კი ჩვენთვის — ქართველებისთვის, რადგანაც უმთავრესი პატრონი, უფროსი შვილი საქართველოსი ჩვენა ვართ და ამიტომ ჩვენ მეტი მოვალეობა გვაწევს ჩვენი ქვეყნისა და ჩვენი მეზობლების წინაშე.

ვიდრე სხვისათვის იზრუნავდე, შენი საკუთარი თავი უნდა გქონდეს უზრუნველყოფილი; ვიდრე სხვას მისცემდე რასმეს, შენ თვითონ უნდა გქონდეს რამე შეძენილი.

ქართველ ერს აქვს თვისი თავი უზრუნველყოფილი?

არა.

მას აქეთ, რაც საქართველო რუსეთს შეუერთდა, უმთავრესი ყურადღება იმას მიაკციეს, რომ ქართველი ერი გადაეგვარებიათ.

ამიტომ ქართველი ერისათვის საჭიროა შინაური ცხოვრების დაფუძნება ისეთ ნიადაგზე, რომ ჩვენი არსებობა და წინმსვლელობა დაცული იყოს.

აქედან თავის თავად იბადება ეროვნული საკითხი.

ეროვნული საკითხი უმთავრესათ დამო-

ნებულო, დაპყრობილი ერის საკითხია, ანდა ისეთი ერისა, რომელიც თავისის ნებით, თვისის სურვილით უერთდება მეორეს, როგორც ქართველი ერი მოიქცა ამ ასი წლის წინეთ.

არის თუ არა საჭირო ცალკე გამოყოფა ეროვნული საკითხისა, თუ ეს ერთიანათ შედის პოლიტიკურ საკითხში და უკანასკნელის გადაწყვეტა ამავე დროს მოასწავებს პირველის გადაჭრასაც?

პოლიტიკური საკითხი ეროვნულს არა ჰფარავს და აგრეთვე პოლიტიკური საკითხის გადაჭრა სრულებითაც არ მოასწავებს ეროვნული საკითხის მოწესრიგებასაც.

აიღეთ თუნდა ინგლისი. ინგლისი თავისუფლების ქვეყანაა, მაგრამ თავისუფლებას ეროვნულ საქმეებში არც ირლანდიას აძლევს ის, არც ინდოეთს.

დავანებოთ ინგლისის თავი და ჩავუკვირდეთ ჩვენს საკუთარ ცხოვრებას.

განა რუსის ხალხი და ჩვენ ერთსა და იმავე ტაფაში ვიწვით?

არა და აი როგორ:

საერთო უუფლებობისა გამო ჩვენ ვიწვით იმავე ტაფაში, რომელშიაც რუსის ხალხი, მაგრამ ჩვენთვის არსებობს კიდევ მეორე ტაფა—ტაფა ეროვნული დევნისა.

აიღეთ რუსის მუშა. იმას დევნიან რუსეთში მარტო მისი რწმენისა და ამ რწმენასთან შეფარებული მოქმედების გულისათვის. რუსის არც ერთ უკიდურეს რეაქციონერს აზრათ არ მოუვა, რუსი მუშა სდევნოს მხოლოდ იმისათვის რომ ის რუსია.

ქართველ მუშას სდევნიან იმისათვისაც, რისთვისაც რუსს—ე. ი. რწმენის გულისათვის, გარდა ამისა იმისათვისაც, რომ ის ქათვეა.

განა ცოტაა იმის მაგალითი, რომ სულ უბრალო ალაგი ქართველი მუშისათვის არ მიუციათ მხოლოდ იმიტომ, რომ ის ქართველია?

რანაირათაც უნდა იყოს შევიწროებული რუსეთის დემოკრატია, მას არავინ არ უკრძალავს საკუთარ ენაზე სწავლას, ლაპარაკს, ლოცვას. მას არ ართმევენ მიწაწყალს იმ მიზნით, რომ ზედ სხვები დაასახლონ.

ქართველ ხალხს კი ერთსაც უკრძალავენ, მეორესაც და, თუმცა მას საკმაო მიწა არ გააჩნია, მაგრამ მაინც ართმევენ ყოველგვარის ხრიკებით და სხვებს ასახლებენ ზედ.

ამ გვარი მაგალითებითა და მათი დასაბუთებით მთელი ტომები დაიწერება.

როგორცა ვხედავთ, ეროვნული საკითხი უმთავრესათ დემოკრატიის საკითხია და დემოკრატია არის ყველაზე უფრო დაინტერესებული იმის გადაჭრაში.

ბევრი ჰფიქრობდა და ჰფიქრობს ჩვენში: თუ პოლიტიკური საკითხი გადაწყდა დემოკრატის გამარჯვებით, ეროვნული საკითხიც გადაწყდება და რალა საჭიროა მისი ცალკე წამოყენებაო.

მაგრამ განა არ ვიცით, რამდენი ხანია ინგლისში თავისუფლება არსებობს და ისიც ვიცით, რამდენი ხნის ბრძოლა დასჭირდათ ირლანდიელებს თავისუფალ ინგლისთან, რომ ავტონომია მოეპოვებიათ.

აიღეთ კადეტები, რომლებიც თავის თავს ხალხის თავისუფლების ჰარტიას უწოდებენ. მათ თავის პროგრამაში მარტო პოლონელთა ავტონომია შეიტანეს და დანარჩენი ერები თითქოს არც კი არსებობდნენ რუსეთში.

აიღეთ გამოჩენილი პლენანოვი, რომელიც დღეს რუსეთის პროლეტარიატს მოუწოდებს: ყოველივე დაივიწყე და მხოლოდ სამშობლოს დაცვისათვის იზრუნეო.

ამავე პლენანოვთან გუშინ კრინტს ვერ დაძრავდით საქართველოს ავტონომიის შესახებ.

ნათქვამია, სხვისი იმედით ფართე ლოცინს ნუ დაიგებო.

თუ ქართველმა ხალხმა თვითონ არ იზრუნა ეროვნული კეთილდღეობის განმტკიცებისათვის და მარტო სხვისი იმედის ანაბარა დარჩა, საექვოა, რუსეთის გამარჯვებული დემოკრატია მისცემს რასმე მას თუ არა.

ვ. კეძელი

კომპ. კ. ფოცხვერაშვილი

კვირას, 27 მარტს, საარტ. საზ. დარბაზში პირველად მართავს ქართულ სიტყვა-მუსიკობას. სიტყვის შინაარსი: სიმღერა-გალობა და მისი ჰარმო ია-კონტრა-პუნქტურა.

სეველის სტრიაონები

(მ ი ა ო ა ტ უ რ ე ბ ი)

Скучно на этомъ свѣтѣ господа.

Гоголь.

I ი ა .

და ჯერ კიდევ გაზაფხული ებრძვის ზამთარს, და ჯერ კიდევ თოვლის რიდე ახვევია ირგვლივ მთა-ბარს, ჩემს ბაღში კი ამ დილით ვპოვე ია-გადაშლილი. ცრემლებს იგი დაემძიმა, იყო მორცხვად თავდახრილი. მსურდა ცრემლი მომეწმინდა და შევახე ხელი იას, მაგრამ ცრემლთან თვით ყვავილიც მოსწყდა ყლორტზე. და ჩემს ხელში ფერ-მიხილი გაენეშორა ის სიცოცხლეს.

საფლავად ამ ყვავილისთვის მე ეს წიგნი ავარჩიე და ცრემლების ნაცვლად ირგვლივ მელნის სითხე დავაქციე. და ხომ ხედავ იის ირგვლივ რამოდენი სტრიქონები დაიწერა? წაიკითხე, თუ გასურს მიხვდე გული სევდით რამ დასერა.

II თ ა ი გ უ ლ ი .

დაასრულებ თუ არა ლექსს, და დარბაზში შეიქნება ტაშის ცემა, მოვალ მაშინ სცენის ახლო და გადმოვცემ ყვავილთ კონას. თაიგულში ბარათს ნახავ, წაიკითხე და შიგ ჰპოებ ჩემი სულის ამოცანას.

დამპირდა და აღასრულა.

და ბარათიც ასე მოწმობს: დღევრემილი

შენი სახე ვერ აღეღვებს ვნებით ჩემ გულს, იყავ გიჟი, იყავ ლალი და მოგიძღვნი სულ მთლად ჩემს სულს.

დღეს ის ქალი უფრო ლამაზ თაიგულით მიიჩქარის ქიდაობის საყურებლად, და როდესაც ძლიერი სუსტს დაამარცხებს, დასცემს უძლიურს, ეს ასული მძლავრ ფალავანს გაუწოდებს თვის თაიგულს.

და ხვალ კიდევ, ვინ იცის რომ ყვავილთ კონას არ მიუძღვნის ვიღაც თავხედს? და ამ რიგად ვიდრე ბაღში სულ არ დაჰკრეფს ვარდ-ყვავილებს, სურნელოვან თაიგულებს არავისთვის დაიშურებს.

ეჰ, ნუ სწუხარ, სულა ჩემო, ასე უყვართ ამ გვარ ქალებს.

III მ გ ო ს ნ ი ს ბ ე დ ი .

საკვრველი იყო ის გრძნობა, რომელსაც ნაცნობნი განიცდიდენ ამ დღეს მის დანახვაზე.

მწარე ფიქრებით დამძიმებული მიდიოდა ის...

— ეს შენა ხარ, ჩემო მგოსანო?

გაიფიქრა ახალგაზდა ასულმა მის დანახვაზე. ძლიერ გტანჯავს დაუცხრომელი ვნება? მოკვდი, სიამოვნებით დავაფრქვევ ცრემლებს შენს საფლავზე და ვიტყვი თავმოშწონედ: „მე მას ვუყვარდი“.

— ჰა ტარიგი წმინდა? ჰა სიმშლიის მსხვერპლი.

მწუხარედ წარმოსთქვა მგოსნის დანახვაზე მისმა მეგობარმა.

სულით დაღლილი, მწარე ფიქრებით დამძიმებული, სიმშლით განაწამები მიდიოდა ის, უაზროდ, უმიზნოდ დაეხეტებოდა ქუჩიდან ქუჩაში და ყოველი ნაბიჯი მისი უახლოვდებოდა სამარადისო არარაობას.

და მის ახლო-მახლო გამვლელ-გამომვლელთ სიამოვნების ღიმილი ეფინებოდათ სახეზე, როდესაც გაიფიქრებდნენ, რომ მალე იხილავდენ საუცხოვო გასართობს—მგოსნის დასაფლავებას.

IV შე ნ ს ს ა ხ ს ო ვ რ ა დ!

დიღხანს, დიღხანს ვმღეროდი გატაცებით იმ წარსულ დღეთა მოგონებაზე, რომელმაც უმედვე სამარადისო სევდით დატვირთა სული,

ჩემს სიყმაწვილეს ვიგონებდი და შვებით მი-
ძგერდა გული.

ლიდხანს შემეძლო დავმტკბარიყავ ჩემივ
სიმღერით, რომ შენს შეუსაბამო საქციელს
არ დაერღვია ოცნება ჩემი.

იყავ წყეული! რად უსმენდი ჩემს სიმ-
ღერას, ჩემს გრძნობის თამაშს, ამ ჩემს ოთახ-
ში რად ჩამოაგდე წერილი შენი?

მწერდი: მაცნობე რა მოგიძღვნა ჩემდა
სახსოვრად, არ დავიშურებ არაფერ განს
ოლონდ მითხარი.

გამოვერკვიე და კვლავ სევდამ მოიკო
სული. ბალის სიღრმეში მოსიერნეს ეს ვალ-
მოგძახე:

— შენს სახსოვრად? შენს სახსოვრად, ჩე-
მო კარგო, მომიძღვენი აბრეშუმის ქსოვილი-
დან დაგრებილი გრძელი თოკი, რომ თუ
ოდესმე კვლავ დამირღვიე სულის სიმშვიდე,
გამომათხიზლე ოცნებით მთვრალი, შევძლო
იმ თოკზე ჩამოვიჩხო შე ჩემი თავი.

V ქ ა ლ ი .

— რამ შეგაშფოთა, რად გადმოგეფრქვა
თვალთაგან ცრემლი?

— მას ცოლი შეურთავს!

— ვის! ვინც შენ გიყვარდა?

— არა! ვისაც ვუყვარდი, ვინც სიყვა-
რულს მეფიცებოდა და თანაგრძნობას არ ვუ-
ცხადებდი.

— ეხლა რად სტირი? იქნებ გიყვარდა
და ამ სიყვარულს თვით შენს გრძნობასაც არ
უშეღავენებდი?

— შე ის არას დროს არ მყვარებია, მა-
გრამ იგი მიწყულლებს სულს, რომ ამ დღის
შემდეგ არ ვეყვარები.

საბრალო ქალო! სამწუხარო ის არის
მხოლოდ რომ მას, ვინც შენს სიყვარულს გე-
ფიცებოდა, არას დროს არ ყვარებიხარ, არას
დროს.

VI ე კ ლ ი ს გ ვ ი რ გ ვ ი ნ ი .

ცხოვრების ველზე მრავალთ ამკობს და-
ფნის გვირგვინი, ეკლის გვირგვინი მაოლოდ
რჩეულთ შეშვენის შუბლზე ოპ, ვის, ვის
ძალუძს თავს დაიდგას ეკლის გვირგვინი?

მახსოვს, თუ ვით შევცქეროდი, როგორ
მიპყავდათ ისინი გოლგოთისკენ. მათ არ ედ-

გათ თავზე გვირგვინი ეკლის. ისინი უგვირ-
გვინოდ დაიღუპნენ, მათ უგვირგვინოდ აღ-
მოხდათ სული.

და რას ფიქრობდენ ისინი უკანასკნელ
წუთს? უთუოდ ელოდნენ ეკლის გვირგვინს.
მაგრამ სიკვდილი უგვირგვინოდ უხუქავდა მათ
თვალებს.

სულო ცოლვილო! შენც ოდესმე ნატ-
რობდი გვირგვინს, შენც გსურდა დაგეკრი-
თა ნარ-ეკალი გვირგვინის დასაწნავად, მაგ-
რამ ეკლის ძირებიც კი აღარ დაგხვდა წამე-
ბის ბაღში, იგი უდაბნოდ გიქციეს მტრებმა.

და რად დაღვრემილხარ, სულო ჩემო?
როდესაც დაფნის გვირგვინებით შემკობილი
წაგიძღვებიან გოლგოთისკენ, მით იამაყე,
რომ შენ ერთი სდგებარ უგვირგვინო მათ
შორის.

რომ ეკლის გვირგვინი გიმკობდეს შუბლს,
ღმერთი უნდა გიწოდონ და შენ სულო, ჩე-
მო! ნუ თუ შეგების ძიებაში ისე დაეცი, რომ
ნებას მისცემ ფარისეველთ გიწოდონ ღმერთი?
(დასასრული იქნება)

მის. სოფლისკენ

მ კ ი თ ხ ა ვ თ ა ნ

(**დღევანდელი სოფლის სურათი**)

I

— ფეფო, შენ გენაცვალე, დღეს შენი
საგარეო კაზა მათხოვე, ბაზარში მივდივარ,
მალე ჩამოვალ.

— ბაზარში რა გინდა, ქა, ამ სიცივეში!
— გამოეხმაურა სოფოს სახლის კარებში მდგო-
მი ფეფო და თან გაკვირვებით დაუწყო ყუ-
რება: გასასყიდლად მიგაქვს რამე? კვერცხები
თუ გაქვს, აი ი „სანიტარას“ კაცებს მიჰყი-
დე, ორს იღებენ შაურათ, ხომ, იცი, სახე-
ლოზე წითელი „ლენტის“ ჯვარი რომ აქვთ
მიკვრებულნი?

— არა, — ამოოხვრით მიუგო სოფომ:
გასასყიდელი კვერცხები ვინ მომაშავა...
დღეს მიხოს ცოლი ენახე, საბედო, და მითხ-
რა: ბაზარში კარგი ახალი მკოთხავი მოვი-
დაო. საბედლოთვის უთქვამს თურმე: ღმერთს

ნუ სკოდავ, შავები გაიხადე, შენი ქმარი მკვდარი არ არის, „პლენად“ ჰყავს გერმანიასო; საწყალ საბედლას მიწაზე აღარ უდგია სიხარულით ფეხი; მეც მინდა ვაკითხვინო იმ საცოდავ ბიჭისთვის, შაქროსთვის, ქა!—სთქვა და თან თვალებზე ცრემლები მოადგა:—სამი თვეა წერილი არ მიმიღია...

— კაბას როგორ დაგიქერ, მაგრამ მეც მინდა ვაკითხვინო...

— შენ რა გიჭირს სამკითხავო, ღმერთი გწყალობს: ჯერ შენი „ვაენში“ არავინ წაუყვანიათ.

— არა, ჩემო სოფო, მეც ძალიან დარდში ვარ ჩავარდნილი: მწერელს ეთქვა კანცელარიაში, მალე ლურჯ ბილეთიანებსაც მოითხოვენო; შაქროს რა უჭირს, ცოლშვილი მაინც არ დარჩენია, ბესო რო წაიყვანონ ამოდენა ხიზანს ყელი გამოგვექრება,—სთქვა და თან გადახედა გვერდზე ატუზულ ნახევრად ტიტველ ბავშვებს, რომლებიც სიცივისაგან საცოდავად კანკალებდნენ.

— როგორ ლაპარაკობ, ფეფო, ცოლშვილი რომ არ დარჩენია, იმიტომ არ არი ცოლო? ჩვენ იმი მეტი ვინ გაგვაჩნდა ამ სიბერის დროს: დამმარხველიც არავინა გყავს...

— მართალია, მაგრამ ცოლშვილის პატრონი კაცი მაინც უფრო შესაბრალოა.

— არა, გეთაყვა, შენი საგარეო კაბა დღეს მე მათხოვე და, თუ კარგებისა მითხრა მე, გეტყვი და შერე შენც აკითხვინე... ე, ვერანა, რალა დღეს აცივდა ასე... სიცივის ვინა ჩივის, მარტო სირცხვილია ამ კაბით წასვლა,—უთხრა სოფომ და თან რამოდენიმე ადგილას დაკერებული თავისი ძველი ჩითის კაბა ჩაათვალიერა.

— კარგი, წაიღე! მიუგო ფეფომ და თავისი საგარეო კაბა გამოუტანა...

II

— მამაო იოანე, ღვინო მიირთვი, შენდობა შეუთვალეთ მიცვალებულს!—სთხოვეს მღვდელს ხანში შესულმა ახლოს მჯდომმა გლეხებმა.

მამა იოანემ ჯერ წვერებზე დინჯათ დაისვა ხელი, ამოახველა და შერე მალაღის ხმით მიმართა შავებში გახვეულ საბედლას, რომე-

ლიც სახლის ერთ კუთხეში მიმჯდარიყო და სუფრასთან მჯდომ ხალხს ათვალიერებდა: კერძი ხომ არავის აკლიაო.

— იცოცხლე, შვილო საბედო, შენს მიცვალებულს ღმერთმა შეუნდოს, მისი დანაკლისი დღე ღმერთმა შენ და შენს შვილებს შემატოს... დღევანდელი მომზადებული ხარჯი ღმერთმა შეგიწიროს, ვითარცა მსხვერპლი ისაკისა და აბრაამისა.

— ამინ, ამინ!—დაიძახა ხალხმა და ყველამ ჰიქებს „თავი წაუქცია“, საბედომ სიტყვიერად მადლობის თქმა ვეღარ მოახერხა, თვალებში ცრემლები მოეზვინა, და მადლობის ნიშნად თავს უქნევდა მამა იოანეს:

— საცოდავი მიხო!—ჩაილაპარაკა ერთმა მოხუცებულმა: იმას ჩვენს სოფელში ხო ერთი ბიჭიც ვერა სჯობდა... მართალი, პატროსანი და დოვლათიანი მუშა კაცი იყო.

— აკი ამბობდნენ, ტყუილი გამოდგა მიხოს სიკვდილი, „პლენად“ გაუყვანია გერმანიასო?... რას არ მოქორავენ ამ ჩვენ სოფელში!—ჩაერია ლაპარაკში მეორე გლეხი.

— შავებიც კი გავიხადე მე უბედურმა.

— ზღუქუნით წარმოსთქვა საბედომ: მკითხავს დაუჯერე, იმ ჩემი ცოდვით სავსეს... ზღმერთს ნუ სკოდავ, შავები გაიხადე, შენი ქმარი ცოცხალიაო, წმ. გიორგის ცხვარი შესწირეო! გაუწყრა იმას მისი მადლი და ჩემი ცოდვითაც არ ულხენია... სალოცავიდან, რომ დავბრუნდი სამი დღე არ გასულა, ეს უბედური ამბავი გამომიცხადა მამასახლისი...

საბედომ სიტყვის გათავება ვეღარ შესძლო, ცრემლები მძლავრად მოეზვინა თვალებში და გულამოსკვნით განაგრძო ზღუქუნი.

— არა, შვილო, რომ გარიგებთ, რატო არ მიგონებთ, ი მატყუარა მკითხავებს რათ უჯერებთ? ღვთის განგებას მკითხავი რას მიხვდება? დაუწყო დარიგება ხალხს მამა იოანემ.

— მართლა, შენ რა გითხრა, სოფო, მკითხავმა იმ დღეს, ჩემი კაბა რომ ინათხოვრე? მოისმა მანდილოსნებში დაბალი ხმა.

— გვატყუებენ, ჩემო ფეფო, და ის არის, მეტი არაფერი... ათი კვერცხი აუტანე და მ-

ნეთი ფული... »ამ ერთ კვირაში თუ შენი ბიჭის წერილი არ მოგივა, მე მარჯვენა ხელს მოვიჭრიო«. აგერ ერთი თქვე გადის, მაგრამ...

— არა, მე ცოდოს ვერ დავიდებ: მე რაც მითხრა ი ახალმა მკითხავმა, ყველაფერი მე-ქაზნიკა!.. ჩაერია ფურჩულით ლაპარაკში მესამე მანდილოსანი.

— არა, შეილებო, მკითხავთან სიარული ზედმეტი ხარჯია,—განაგრძო ისევ მამა იოან-ნემ; აგერ საბედოს ცხვარი შეუწირავს ხატისთვის ი კუდიანის რჩევით. ასეთი ხარჯი არც ღმერთის მოსაწონია, არც კაცის... ის ცხვარი აი ღდეს შეეფერებოდა, »ორმოცზე«...

— უკაცრავად, მამაო, სიტყვა გაგაწყვეტინეთ!—დაიწყო იმ სოფელში »ნასწავლ კაცად« ცნობილმა ახალგაზდა გლეხმა ნიკომ: მკითხავი, მკითხავია, მაგრამ ეს დღევანდელი ხარჯიც ზედმეტია,—უთხრა და ამასთანავე თვალი გადაავლო მაღიანად მოსადილე ხალხს: ღდეს ამ ხალხის აქ გაძღომა მიცვალებულის სულს არას შემატებს, ამოდენა ხარჯი მის უპატრონოდ დარჩენილ ობლებს კი ორ წელიწადს გამოკვებავდა.

— მერე, ცხვრებში მამასისხლად ნასესხები ფული მისცა საწყალმა საბედომ: გეურქანთ არ შაკას ნახევარი თალარი ჰური უნდა აძლიოს წელიწადში თუმნის »პრაცენტათ«,—ჩაილაპარაკა თავისთვის ერთმა მოხუცებულმა.

— მაშ, თქვენის აზრით, მკედარს სულის ხსენება არ უნდა? პირუტყვები ხომ არა ვართ, ქრისტიანი ხალხი ვართ!.. საცოდავს მეტი რაღა ერგება თავის ოჯახიდან, შესანდობარიც აღარ უნდა დაილიოს მიცვალებულის მის ნამაგარ ოჯახში?!—წარბ-მოკმუხებით უპასუხა მამა იოანნემ ნიკოს.

— არა, მამაო, როდის მოგახსენეთ სულს ხსენება არ უნდა მეთქი?! მე ვამბობ მხოლოდ ამ ზედმეტი ხარჯის, ქეღებების შესახებ.

— არა, თქვენ თუ კარგი ნასწავლები ხართ, ღვთის საქმეში ჩარევას, ისა სჯობია, ხალხს ურჩიოთ მკითხავთან ნუ დაიარებიან,—უპასუხა ნიკოს მამა იოანნემ ნაწყენი კილოთი, »საყოლაწმინდაო« დალია, მნათეს რაღაცა ანიშნა, აიღო თავის ყავარჯენი და გამოუშვიდობლათ წავიდა სახლში.

გრ. საქარიქედელი

ჩემი სამდურავი

ჩვენი ერი რო ღვთის ანაბარად არის დარჩენილი, ვგონებ, ყველა დამეთანხმება. ის პატრონობა, რაიცა აქა-იქ, გაზეთებშია, თუ გაგონებით მოგესმებათ, ისე ცოტაა, რომ უპატრონობას ვერ აჯობებს.

ავილოთ ილიკო ქურხულის წერილები: (იხ. »თეატრი და ცხოვრება« № 9 და 11) ღიდის სიამოვნებით ვკითხულობ და თანაც მწყინს, რო ჩვენი შვილი, სხვაგან იღვწის, თითქოს ჩვენთვის მეტი იყოს! ნუ თუ ჩვენი ერი მუსიკალურის მოთხოვნილებით, ან ნიქით დაბლა სდვას რომელსამე ერზე? ნუ თუ ჩვენი ერი—მდაბიო ხალხი ნაკლებ დააფასებს ილიკოსა? არა და არა! იმ ექვს შაურს, იმ აბაზს, იმ სალამს და მადლობას ჩვენი ხალხიც აჩვენებს და შესთავაზებს; უსასყიდლოდ და უსარჩოდ არ დარჩება აქაც!

თუ კი იმათ ესიამოვნებათ შუბერტის მოსმენა, ჩვენებს კი აწყენთ? თუ კი იმათ გაუღვიძებეს და ჩაუნერგავს მუსიკის სიყვარულს და გემოვნებას განუვითარებს, ჩვენ ხალხს კი აწყენს ამ უკუღმართ და შავბნელს დროში, როდესაც, ვითომ და შეგნებულნი მოღვაწენი, წინ მიუძღვიან ამ გადაგვარების გზას; არ ერიდებიან არა ქართულ-ეროვნულ სიმღერას, ან გალობას, მოუწერონ ქართულად ლექსნი და ისე მოასმენინონ ქართველთა ვითომ და ქართულია?! აი, სწორედ, ახლა, ამისთანა დროს ექირვება სამშობლოს ამისთანა ზილოტი—მოღვაწენი, როგორიც ილიკოა, რომ საქართველო და მთელი საქართველოსიანო შემოიაროს, შეკრიბოს კიდევ რაც დარჩენილია ხალხში და თანაც სკრიპაზე დაკვრით მოასმენინოს ის საუცხოვო ჰანგები, რომელთა მოსმენა აღუნთებს გულში სამშობლოსა და ერის სიყვარულსა! თანაც რომ სამიოდ დამძახი-მომღერალი ბავშვი ახლდეს, ეს ხომ საუცხოვო რამ იქნება!

ამ გვარად გამოწყობილი ილიკო რომ შევიდეს ჩვენ მოძმეთა—ქართველ მაჰმადიანთ სოფლებში და მოასმენინოს ის სიმღერები, განა ცოტა სარგებლობას მოუტანს ჩვენს სამშობლოს?

აი, ნახევარ საუკუნეს გადავბიჯე, გარ-
 ნა ჩემის გულიდან და გონებიდან ვერ ამო-
 მიღია ის აზრი და სურვილი, ნეტავი მომა-
 სწრო იმ დროს, მომცეს ვინმე ის შეძლება,
 რომ გავაკეთო მოძრავი სამოსწავლო ოთახი,
 კლასი, თვლებზე შედგმული, სოფელ-სოფელ
 ვიარო სად ერთი თვე, სად სამი და ოთხი
 თვე, რომ შევასწავლო სიმღერა-გალობა და
 ანაბანა!

საქველმოქმედო საზოგადოებამ, ან წერა-
 კითხვის საზოგადოებამ უნდა იქონიოს ამა-
 ზედ მსჯელობა; მიიღოს და იქონიოს მხედვე-
 ლობაში ეს აზრი! ღრმად დარწმუნებულნი
 ვართ, ილიკომ სამის ბავშვით, ქიანურით და
 გოგორებით მოძრავი სკოლით, რომ სოფლი-
 თი-სოფლად ირონინოს და იმოღვაწოს, დიდ
 ნაყოფს მოიტანს!

მღ. ვასო კარბელაშვილი

ყ ვ ა ვ ი ლ ე ბ ი

გლოვის ველი

სძინავს, სძინავს სიკვდილის ველს,
 არ აშფოთებს მას გრილი,
 და ოცნებობს გაზაფხულზე,
 რომ აყვავდეს კვლავ ტიალი,—
 აყვავდეს და აელვარდეს,
 მზით ხარობდეს ნამიანი,
 ყაყაჩოს ზღვა გადაშალოს,
 სისხლით სავსე, ცრემლიანი.
 ბნელი დამე მას შეპხარის,
 სულარს აფენს წყეულ-კრულსა,
 ზეცა ღრუბლით ვარსკვლავს ბურავს,
 შიშით შეპკრთაოს, უფერულსა...
 ცელქი ქარი დანავარდობს,
 სისინებს და ხან ხარხარებს,
 ფიფქი თოვლის მტვერს მკვდრებსა აყრის,
 დასცინის და გულს იხარებს:
 იქ აჩრდილი ანგელოსის,
 ფრთებ გაშლილი, პირნათელი,
 ქვითინებს და დადის, ყივის,
 სევდით ღნება, ვით სანთელი,

მსხვერპლთ უჩოქებს და ეხვევა,
 ცრემლებს აფრქვევს მათ მღულარეს,—
 ისევე დადის და იძახის,
 ძილსა უფრთხობს ველს მღუმარეს...
 სტირის, ქვეყნად ცით მოსული,
 მწარედ გლოვობს ქვეყნის შეილსა,
 გლოვობს, მისთქვამს—ცის კამარს
 აწვდენს კენესას და კვილსა.
 მაგრამ ზეცა აღარ ისმენს
 და არ იტკენს ქმუნვით გულსა,—
 მიწა ამან მოიძულა
 და არგუნა ბოროტ სულსა...
 კვლავ ქვითინებს ანგელოსი,
 სტირის ქვეყნის ქირ-ვაებას, —
 და გარშემო ბნელი ძალა
 ხარობს, ყივის გამარჯვებას...
 სძინავს შავ ველს—ესიზმრება
 გაზაფხულის ღღე მზიანი
 და ყვავილი გაფურჩქნული,
 სისხლით სავსე, ცრემლიანი...

გაბრიელ გოგუაძე

გ ა ზ ა ზ ხ უ ლ ი

მოდის, მოდის გაზაფხული, ჰყვავის ვარდი, ჰყვავის მდელო,
 გულწარმეტყველად იქარგება ჩვენი ტურფა საქართველო.
 მოდის, მოდის გაზაფხული, და თან მოაქვს სიხარული,—
 სხვა სიამეს უნდა შეხვდეს ჩვენი გული, ჩვენი სული;
 ჰხედავთ, ჰხედავთ საიმედოთ როგორ ჰყვავის მთლად გარემო,—
 ახ, ნეტავი აყვავებულს მუდამ გნახავ ტურფავ ჩემო?
 თუმცა შენს ირგვლივ ჯერ ყინვაა, სიცივეა და ზამთარი,
 მაინც მწამს, რომ მოხვალ, მოხვალ, ჩვენთვის ტურფა და ნარნარი!

ალ. კლიშიაშვილი

აკრილის შაირი

ზოდზორუჩიკი

პეტრე გაიოზის ძე გაბუნია

ფოთელი, სწავლობდა ფოთის გიმნაზიაში, შემდეგ თბ. სამხედრო სასწავლებელში, მოკლულია ოსმალთ ასპარეზზე 31 იანვარს 1916 წ. დაახ. 18 წ. იქნებოდა.

ბაღას ჩაველი და ყვავილებს ვუალერსებდი,
ჩემსავით ობოლს და განწირულს მათში ვექებდი...

ვექებდი ყვავილს, ლალატით რო ჩამოშქნარიყო,
მაგრამ ღიმილით განგმირული მათში არ იყო...

...და კარებს იქით ააკენესა ვილაცამ თარი,
ბედ დაკარგული, ვინ სტიროდა წარსულ სიამეს?
მისი ძახილი მივამსგავსე სულის შაირებს,
და მისი სევდა მაგონებდა სამშობლოს დამეს...

—ახ, ვინ იყავი, შორეულო, მაგრამ თვისტომო,
ვინ მაგრძნობინე სამუდამო ამაოება;

—ახ, რა რიგ მსურდა შენს კალთაში ჩამერგო თავი
და განმეცადა შენთან ერთად უსაზღვროება!..

ახ, სული ჩემი, ლალატით არ გადაშქნარიყო,
რა იქნებოდა იმ ჰანგებში მთლად დამდნარიყო?!

როგორ უნდა დაგივიწყო?!

(მ. თ—ს)

გარიჟრაჟზე ვარდის კოკორს მზემ რომ ოქროს სხივი სტყორცნა,
შენს დაწვს მოხვდა, ბროლის დაწვსა, აღებეჭდა ლალის კოცნა.

ცის გუმბათით ტურფა კორღზე მზემ რომ დასწვა მწვანე მოლი,
შენ შუბლს წარბად გადაექდო ორი მსხვილი გიშრის ზოლი.

ღამით მთვარე ბროლის ტბაზე მარმარილოს რომ სდგავს ტახტსა,
ის შენს მკერდს ჰგავს, თეთრსა მკერდსა, საუცხოვოდ დანახატსა,
რომელიც შიგ გულს იფარავს, გულს უღმობელს, სალი ქეისას,—
აბა ერთხელ რათ არ ისმენს ხმას ცეცხლ ნადებ გულის თქმისას?..

შენ ცეცხლი ხარ ჯოჯოხეთის, აქ, ჩემს გულში ანთებული;
იწვის გული სიყვარულის სამსხვერპლოზე დადებული.

გაზაფხულის ბუჩქის ძირას რომ კოკრდება ია ნაზი,
შენის ცრემლით არის ხოლმე ის ყვავილი შენაკმაზი.

როს ლაქვარდ ცას გადასქედავს მოკამკამე ვარსკვლავები,
მე მგონია, შენს თვალთაგან მოციმციმებს ის სხივები.

მთის კალთებს რომ ჩამობურავს ყომრალ ნისლთა შავი ზვრები,
მეჩვენება შენს ბროლ ყელზე ჩამოშლილი გიშრის თმები.

ცა—სამყაროს სიტურფეში ყველგან რომ ხარ, „ჩემო სულო“,
როგორ უნდა დაგივიწყო, როგორ უნდა შეგიძლო?..

შენ ცეცხლი ხარ, ჩემო მზეო, აქ, ჩემს გულში ანთებული;
იწვის გული სიყვარულის სამსხვერპლოზე დადებული.

როცა ღამით ვარდის ეშხით სტვენს ბუღბუღი, ნარავს ტკბილად,
ნექტარივით გულში მხვდება შენი ხმა და მიმყრის ძილად.

და ძილშიაც, ვაი ჩემს ღღეს, შენი სახე არ მშორდება,
და შორს რომ ხარ,—სევდა მიპყრობს, გული სწუხს და იტანჯება.

ბნელი ჰვარავს ცისკრის სხივსა, შენს თვალბზში მოკამკამეს;
ჩემი ყოფა და სიცოცხლე დაემსგავსა უკუნ ღამეს.

მუდამ—მარად შენი სახე არ მშორდება, „ჩემო სულო“,
და მაშ როგორ დაგივიწყო... და მაშ როგორ შეგიძლო?..

შენ ცეცხლი ხარ ჯოჯოხეთის, აქ, ჩემს გულში ანთებული;
იწვის გული სიყვარულის სამსხვერპლოზე დადებული.

გ. ლაღოშვილი

გ. ლეონიძე

სცენის მოყვარე

† ალექსანდ. (საშა) ლოლაძე

ნაძალადევის ახალგაზდა სცენის მოყვარე, მშრომელი და პატიოსანი, დაუღალავი მუშაკი იყო. ნაძალადევის თეატრის საძირკვლის ჩაყრაში დიდი ღვაწლი მიუძღვის. კერძო წარმოდგენებშიც იღებდა მონაწილეობას. ნაძალადევის სცენას ჩამოშორდა 1912 წ. სამხედრო სამსახურში გაწვევის გამო. ქლეკით დასწულეული გარდ. 5 მარტს, დაკრძალეს პეტრეპავლის სასაფლაოზე 9 მარტს.

საუკუნოთ იყოს სხენება შენი, ჩვენო ძვირფასო მეგობარო და სახალხო სცენის უანგარო მუშაკო.

ა. გვაგვილი

უმანკო მსხვერპლი

† ანნა (ანეტა) თავ. სოლომონ ანდრონიკაშვილის ასული

(17 მარტს შავ ზღვაზე დაღუპული)

ბოლო აღარ უჩანს!..

ბოლო აღარ უჩანს ჩვენი ქვეყნის ვაე-
ბასა და ცრემლთა ღვრას, მშობელთა მოთქ-
მასა და ცოლშვილის გამწარებას...

ვინ მოსთვლის რამდენი მსხვერპლი გა-
ვიღეთ,—

საერთაშორისო ცეცხლი გუზგუზებს და
კოცონს ჩვენებიც ეკეთებიან...

ქართველ მამაკაცის რანდობასთან ერ-
თად ქართველი ქალის ძველებურ-გმირულმა
სულმაც გაიღვიძა, მაგრამ ვაჰ, რომ უნაყო-
ფოდ...

ამ თვის 17 ერთი საზარელი ამბავიც
მოხდა.

შავ ზღვაზე რიზესკენ მიმავალ რუს-
ფრანგთა გემ-სამკურნალოს „პორტუგალიას“
მტრის წყალქვეშამ ორი ნაღმი ესროლა, ერ-
თით შუბლი შეუნგრია და გემი შუაზე გაჰ-
კვეთა, რომელიც სწრაფად ზღვაში ჩაიძირა...

გემზე მოწყალეების დანიც იყვნენ, დაქ-
რილ შეომართა საშველად გამგზავრებულნი...

ბევრი მათგანი დაიღუპა...

დაიღუპა, სხვათა შორის, ჩვენი თანამე-
მამულის—თ. სოლომონ ანდრონიკაშვილის
ასული ანეტაც, ერთი ღვთისწიერი, სათნო

მოწყალეების დათავანი, ჯერ კიდევ ახალგაზ-
და—24 წლისა...

თავადის ასული ანეტა შეძლებული ოჯა-
ხის 'შვილი იყო, მშვენიერთა მშვენიერი, ფუ-
ფუნებაში აღზრდილი, სულით არისტოკრა-
ტი, „დიდთან დიდი, მცირესთან—მცირე“,
როგორც იტყვიან, სწავლობდა წმ. ნინოს
სასწავლებელში...

ომიანობამ გაიტაცა და მოინდომა თვი-
თაც შექმნილიყო „მოწილე საერთო ბედის
წერისა“...

შეასრულა მოწყალეების დობის კურსი,
პირველად ერთ წელს წმ. ნინოს ლაზარეთში
მსახურებდა, შემდეგ—ხუთ თვეს ქოროხში,
სადაც ჯარის კაცთა საერთო სიყვარული და
პატივისცემა დაიმსახურა თავისი კეთილი გუ-
ლით, დაქრილ-დაავადებულთა თავგამოდებუ-
ლი მოვლით... ავადმყოფთა მოვლის დროს
სამჯერ ხელი გაეკაწრა და სისხლიც მოეშხა-
მა, მაგრამ განკურნების შემდეგ (თუმცა შე-
ნდლო და ურჩევდენ კიდევ სახლში დარჩე-
ნას) ისევ ტანჯულ-გვემულთა ზრუნვას და-
უბრუნდა...

მას არ აკმაყოფილებდა ჩვეულებრივი,
დინჯი, ერთფეროვანი მუშაობა აქაურ ლაზა-
რეთებში: სახიჯათო ბრძოლის ველისკენ გა-
იკლა თავი, რომ იქ ემუშავნა—საცა უფრო
საქირო იყო, მაგრამ მტრის მახემ მოულოდ-
ნელად იმსხვერპლა...

ნათელიმც იყოს ხსოვნა შენი, ჯერ კი-
დევ გაუხარელო, კაცთა ვერაგობის უმანკო
მსხვერპლო, ჩემი წამებული სამშობლოს ასუ-
ლო ანეტა!..

იოსებ არიმათიელი

ვოლნ. ბ. ნ. ხარტიკაშვილი

ოსმალეთ. ომში დაქრ. გარდ. თბ. სამხ. ჰოსპ.ში.

ბ რ ი კ მ ს ი

ბესა სამ მოქ. და ოთხ სუქათად
(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 11)

VII

ილია ლუკიჩი და სონა.

ილ. ლუკ. სოფია ნიკოლაევნა, თქვენ ერთ საქმეში უნდა დამეხმაროთ, რომელიც თქვენთვისაც დიდ ინტერესს შეადგენს.

სონა. ბრძანეთ, ბატონო ილიკო, ბრძანეთ.

ილ. ლუკ. სოფია ნიკოლაევნა, ჩვენი მუშების დღევანდელი გაფიცვა, როგორც მოგეხსენებათ, პირველია ჩვენს ქარხანაში. ისინი თავაზიანნი და მუდამ მორჩილნი იყვნენ თავის უფროსების, მაგრამ ვიღაცა გაიძვერა და ბოროტ ენების წყალობით იმათაც მოუფიქრებლად და შეუზღებლად იფეთქეს. დღეს ისინი წარმოადგენენ ტლანქ ძალას, რომლისთვისაც საკმარისია უბრალო შემთხვევა, რომ იფეთქოს ამ ბრბომ და ერთიანად წაგვლეკოს. ეს გაფიცვა, სოფია ნიკოლაევნა, დღეს დღეობით საშიშია, მაგრამ შემდეგ კი უცებ დაცხრება. ჩვენ ამ აბოზოქრებულ ძალას უსათუოდ ანგარიში უნდა გაუწიოთ. ამის გარდა ისიც უნდა ვიქონიოთ მხედველობაში, რომ ამდენი ხალხის გადამტერება არ არის კარგი. ამიტომ მე დიდი ფიქრის შემდეგ გადავწყვიტე გიორგის მოველაპარაკო, რომ ზოგიერთი მუხლები დაუთმოს მუშებს და საქმე მორიგებით გავათავოთ. თუ ეხლა ბატონი გიორგი დაუთმობს მუშებს, ეს მას ყოველივე ხიფათიდან იხსნის.

სონა. რასაკვირველია უნდა დაუთმოს, თორემ თუ რამე უბედურება შემთხვავდება—ფული და ქონება რაღას უშველის!

ილ. ლუკ. მეც ეგრე მგონია, სოფია ნიკოლაევნა, და სწორედ ამიტომ მე მოლაპარაკება უკვე დავიწყე მუშების წარმომადგენლებთან და დღეისთვის კიდევ დავბარე აქ. ისინი საცაა მოვლენ. მე ეს საკუთარი ჩემი მოსაზრებით ვაფხედე იმ იმედით, რომ თქვენ დამეხმარებით და როგორმე დავიყოლიებთ ბატონ გიორგის... ეს აუცილებლად უნდა მოვახერხოთ, თორემ რომ მოვიდნენ ისინი და

ბატონ გიორგიმ კიდევ ძველებურად ყვირილი დაუწყოს, მე მაშინ ცოცხალი ვეღარ მოვრჩები მათ.

სონა. (შეშინებული) უსათუოდ, უსათუოდ უნდა დავიყოლიოთ ბ. ილიკო, თორემ ლამის გავვიფლდე ასეთ მდგომარეობაში. მუდამ შიშსა და კანკალში ვარ. დამე ვერ დამიძინია... მე აღრე მინდოდა თქვენთან მომელაპარაკა ამის შესახებ, მაგრამ, მართალი გითხრათ, ვერ ვბედავდი საქმეში გარეყვას. (გამოდის გიორგი)

VIII

ილია ლუკიჩი, სონა და გიორგი.

გიორგი. (ძალიან დაფიქრებული გამოდის და სავარძელში ჯდება) არა, რაღაცა არაა ჩემს თავს კარგი. ქვეყანა გადამემტერა, ხმას აღარავინა მცემს. ყველა, გარდა რამდენიმე კაცისა, ზიზლით მიყურებს. უკანასკნელი ხელზედ მოსამსახურენიც კი, რომელნიც თითქმის ჩემთან აღიზარდნენ, ისინიც გამიდგნენ და ზიზლის თვალით მიყურებენ. ამდენი პირობები შესასრულებელი მაქვს. ვადაზე საქონელი უნდა ჩავაბარო და აქ კი ასეთი მედგარი გაფიცვა და ბოიკოტი. ახ, ერთი ვიცოდე დანამდვილებით ვინ უმაგრებს წელს, ვინ აჩვენებს გზას, რომ თოკზე ჩამოვაკიდინო...

სონა. ნუ შფოთავ, ჩემო გიორგი, დაწყნარდი. ბატონ ილიკოს ერთი რჩევა აქვს შენთან და მოუსმინე. დაუჯერე, როგორც უფრო ახლო მდგომ პირს მუშებთან.

ილ. ლუკ. (გიორგი ჩაფიქრებულია) ბატონო, გიორგი, ეხლა სწორედ მე და ქალბატონ სონას ამ სავანზე გვექონდა ლაპარაკი და თქვენც უნდა გავიზიაროთ. ჩვენი ქარხნის მუშებში ჯერ კიდევ ადვილია საქმის მოგვარება, რადგან ისინი მხოლოდ ეხლა გამოფიხლდნენ. ეს გაფიცვა პირველია მათთვის და არც საშიში, მტკიცე ორგანიზაციაა მათში. თქვენ თითონ სთქვით, ბატონო გიორგი, რომ წინეთ თავაზიანნი და ზრდილნი იყვნენო. დიახ, თავაზიანნი და ზრდილნი არიან ეხლაც. დღეს თუ შესცდნენ და გაიფიცნენ, ეს სხვისი შთაგონებით, სხვისი წაქეზებით. დღეს ისინი უბრალო იარაღი არიან რამდენიმე კაცის ხელში, რომელნიც როგორც უნ-

დათ ისე აცეკვავებენ და ათასნაირ ზიზღს და შურს სთესენ მათში თქვენს წინააღმდეგ. ნათქვამია: „მოვიდა სეტყვა — დახვდა ქვაო“. მართალია ისინი ოსტატობენ, მაგრამ არც ჩვენ უნდა ჩამოვრჩეთ. აი, სწორედ ამ დროს, როდესაც ამ ცხვარივით ხალხს თქვენზედ ცუდს ელაპარაკებიან ჩვენ არ უნდა მივცეთ მათ საავტიაციო მასალა და კიდევაც რომ ვიზარალოთ, ჯერჯერობით უნდა დავაკმაყოფილოთ, რათა აშკარად დავნახოთ მუშებს, რომ ის რასაც მათ ელაპარაკებიან არ არის მართალი და მით იმ საციმბიროების ავტიაციას ნიდაგი მოუსპოთ. საქმის გამწვავება და გარძელება, ბატონო გიორგი, ყოველივე იმ ცუდ ნალაპარაკევეს დაადასტურებს. ჩქარა საქმის გათავება და მორიგება კი ყოველივე ცუდ აზრს თქვენ შესახებ გაჭვანტავს. დაუთმეთ, ბატონო გიორგი, რამდენიმე მუხლი დაუკმაყოფილეთ და მორიგებით გაუთავეთ საქმე. ამას ისინი თავის გამარჯვებათ მართალია ჩასთვლიან, მაგრამ ნამდვილათ კი დამარცხებულინი გამოვლენ და რატომ გამოვლენ დამარცხებულნი, ამასაც მოგახსენებთ. როცა ქარხანას ნელად, ოსტატურად და ზრდილობიანად ვავსწმენდთ იმ სათოკეებისაგან, რომელნიც დღეს ამხნევებენ გულუბრყვილო მუშებს, როცა მაგნე სულგებს მოვიცილებთ, მაშინ თუ გნებავთ მათემატიკურად დაგიმტკიცებთ, რომ ჩვენ ეხლა თუ დაუთმოვთ წაგებულნი არ ვიქნებით.

სონა. შენ გენაცვალე, ჩემო გიორგი, დანებე თავი ამ ჯიუტობას, თორემ მე მეტი აღარ შემიძლიან.

გიორგი. დანებე ჯიუტობას თავი, წადი დათმობის გზაზედ. მერე ჩემი სახელი, ჩემი პიროვნება ხომ გაითელა ფეხქვეშ. არა, არ შემიძლიან. მე ამას ვერ მოვითმენ. (წაშლდგება და დადის აღეჯეკებული)

ილ. ლუკ. ბატონო გიორგი, მე თქვენზე მეტათა ვარ გაჯავრებული. მაკვირვებს მათი თავხედობა, მაგრამ, ვიმეორებ, დათმობა აუცილებელია... დღეს, როდესაც მუშათა რაზმი ბოზოქრობს, უცბათ დაჯახება საფრთხილოა. შემდეგ, როცა საქმე დაწყნარდება, ნელნელა, თვეში ორი ან ერთი მაინც მო-

თავეთაგანი დავითხოვოთ ქარხნიდან და ამ ნაირად ჩვენს მუშებს ჰირისუფლებს მოვაკლებთ. დღევანდელ მიცემულ უფლებებს ისინი ვერც კი გაიგებენ იმ სახით გამოვგლეჯ ხელიდან, მე ყველა იმ ჯანყის თავების სახელი და გვარი აი აქ გულის ფიცარზედა მაქვს აღბეჭდილი. მალე მტერი მოგიკვდეთ, მალე მე ისინი გავასვენო ქარხნიდან და ანდერძი აუგო. თქვენ ეხლა დამთანხმდით, დაუთმეთ და შემდეგ ჩუმის და ფრთხილის ნაბიჯით მათი აღმოფხვრა მე მკითხეთ.

სონა. შენ გენაცვალოს შენი სონა ეს შავი ფიქრები თავიდან მომაცილე. რაღაცა ცუდ სიზმრებსა ვხედავ.

გიორგი. (იღია ლუკის) მრწამს, ჩემო ილიკო, შენი გულწრფელი რჩევა და იმედიც მაქვს, რომ დაპირებას შეასრულებ, მაგრამ დღეს მე რა ვარი ძლეული, თავლაფდასხმული, ქვეყანაში შერცხვენილი! მერე ვისგან, ვილაც მურიანებისაგან!

ილ. ლუკ. აქ სასირცხვილო არა არის რა, ბატონო გიორგი. მაგალითი მართო თქვენ არა ხართ. ეს დამარცხება კი არა ჩვენი გამარჯვება იქნება, რადგან ამიერიდან უფრო ფრთხილად ვიქნებით და იმისთანა ავაზაკები აღარ შემოგვეპარებიან... მე პირობის ზოგერთი მუხლები შევიმუშავე... აი ნახევით და თუ მოგეწონოთ, ამ ფარგლებში ვიმოქმედებ. (აძლეჯს შემუშავებულ პირობების ქაღალდს) მე მუშების წარმომადგენლები დავიბარე და საცაა მოვლენ კიდევ. ზოგი თქვენ დაუთმეთ, ზოგი მათ და მშვიდობიანათ მოვარიგოთ საქმე. ხომ ჰხედავთ, ბატონო გიორგი, დღევანდელი დებეშა რას გვეუბნება. საქონელი დროზედ უნდა ჩავაბაროთ, თორემ წარმოუდგენელ ნეუსტოიკას გადავიხდით. (ისმის ხანის რეკა) მგონი მუშების დელეგატები უნდა იყვნენ.

გიორგი. (იღია ლუკისის მიერ შემუშავებულ პირობის მუხლებს კითხულობს. მისი რჩევა სჯკის, გიორგი სთანხმდება, მაგრამ უაქმაობის. მოუბრუნდება იღია ლუკის და გუჯამოსკნით ეუბნება.) კარგით, ილია ლუკიჩ, როგორც გინდათ ისე მოიქცეთ. თქვენ მოელაპარაკეთ, თორემ მე მათი დანახვა სიცოცხ-

ლეს მიწამლავს. მე არ დამნახოთ ისინი თვალით. (გადასრემს პირების ქადაგებს)

ილ. ლუკ. არხეინათა ბრძანდებოდეთ, ბატონო გიორგი, თქვენ დაწყნარდით გეთაყვა და საქმეს მე მოვაგვარებ.

გიორგი. პირობა კაბინეტში შემომიტანეთ ხელმოსაწერად (გიორგი და სონა გადახან)

ილ. ლუკ. დიდი სიამოვნებით. (გადას)

ფ ა რ დ ა

(შემდეგი იქნება)

გოგია

საწადელს მიაღწიეს...

ამას წინაღ ქუთაისში გამოვიდა „ნცისიური ვანწები“, გაზაფხულის აღმანახად მინათლული და... ატყდა განკაში.

ახლა რომ ვუკვირდებით, საჭირო კი იყო სიხუმიტ ჩაგვეტარებინა ამ აღმანახის გამოსვლა.

აღმანახისტები დიდათ ეყოფან ხალხს აღმოხნდა: ჩვენა ვართ, რაც ვართ! ჩვენთან უნდა დაიწკოს ქართული ლიტერატურის აღორძინება, უფრელივე, რაც იყო — უნდა დაინგრეს, უნდა დავიწეებას მივცესო. და... თავის ქება, პირდაპირ საწყენი, შეურაცხმყოფი.

დმერთო, როგორ უფრელივე არ ახლდა, ძველია ამ ქვეყნად: რომელი ჭაბუკია ისეთი არა ჭეკნებდეს, რომ ქვეყნის სიღრმესვე მისგან იწეება? ეს თვით ცხოვრების კანონია. მაგრამ ჩვენ, შემუშურებულნი, უფრელთვის, როდესაც ახალი ვინმე მოგვევლინება, კრიტიკულად შევცქერით — აბა, რა ხელა-დადების პატრონნი გამოგვიჩნდნენ? ვინ არიან? რითი მოდიან?

„ნცისიურ ვანწის“ პატრონებს მიაქვთ თურმე ღმერთა, ორგანოსტობა (თავდაუჭერელი, სქესებრივი აღტყინება) და ნგრევა და განადგურება უფრელიფერის, რაც შეუქმნია წინანდელ კულტურას. აღარა სწამთ შექსპირი, მოსწუინდათ „უფითელი დანტა“, ურუ არის მათთვის ბეთცაყენი.

როგორც ხელაფთ თამაში სიტყვების და ეს არის კიდევ მათი უმთავრესი, ნიშანდობლივი თვისება.

სითამამე, უტიფრობა! რაც შეიძლება მეტი უტიფრობა! ეს... შთაბეჭდილებას ახდენს... ამას

შინც გათქმევინებთ — ვინ არიან ეს უზრდელები!

იმთაც მეტი არაფერი უნდათ და კმაყოფილებით ხელებს იფშენტენ: ოქო, შთაბეჭდილება სომ მოვასხდინეთ!

თვითონ კი რამთბარი კატითა და რამადი ძაღლის ენსვითა შემოდინ ჩვენს ლიტერატურაში. თან, სცა უნდა და არ უნდა, საქართველო აკერიათ პირზე. ვითომ მისი კეთილდღეობა, მისი ხელაფების აუვაკებას ესლა სომ მოდამი საქართველოს წამდაუწუმ სხენება და ეს ახალი რანდებიც კვრე იქცევან.

მერმე რამე ორიგინალური, ან ქართულ ნიდაგზე ახლად აღმოცენებული მანც შემეკეთნათ! არა, მათ გადმოიღეს ძაღიან მკრთალად და ძაღიან უნიჭოთაც ფუტურისტული მიმართულება ევროპისა. მაგ. ბ. პაოლო იაშვილის „პირველ-თქმის“ და ტ. ტაბიძის „ნცისიურ ვანწებით“ იტალიელ, ცნობილ ფუტურისტ მარინეტის მინიფურის უხეირო გადადევნება, შეკვეცილი და შეკრეკილი, რომელსაც მათ ხელში თავისი სიმწვავეც დაუკარგავს და თავისი ნიჭიერებაც. თუნდა ერთ წამს შეუერიცდეთ კიდევ მათ განენახ ჩვენს ქვეყანაში, ნუ თუ მეტი ორიგინალობის გამოჩენა არ შეიძლებოდა, მაგრამ უბედურებაც ის არის, რომ ეს ახალგაზდობა უფრო რთვრადები და მუვირალბობა და ამითი უნდათ კიდევ გაიტანონ ბურთი ლელოზე.

ერთხელ ჩეხოვმა სთქვა რუსის დეკადენტებზე: ისეთი მრთელი და უჩადი ბიჭები არიან, რომ შენი მოწონებული, მხოლოდ განკებ ოგნიხებთან და იმანტებთან. ისე ხდება ახლა ჩვენშიც. უურადლების მიქცევაც უნდათ. ერთგვარი მობუჯიარობა და... აი მიაღწიეს კიდევ საწადელს.

უკვე ოთხი თუ ხუთი სერიოზული წერილი გამოვიდა მათ შესახებ. პრესა აღაშარკდა და ახლა მკითხველს გახეიებიდან ეცოდინება, რომ ქუთაისში 9 მარტს თეატრს ოფნდისათვის გადაუღა „კაფეში“ ღაზათიანი სკანდალიც მოხდა. ესტრადაზე გამოვიდნენ თავიანთ ლექსების წასაკითხად პ. იაშვილი და გაფრინდაშვილი. დამსწრე საზ-ში არ ინდომა მათი მისმენა და ამაზე ბ. იაშვილმა საზოგადოება გამოაქანდა რუსულად. მან მძიმე სიტყვები იხმარა, აზრი კი

ეს იყო—საზოგადოების აზრს ანგარიშს არ ვუწევთ, თავი მოგვწონს კიდევ, რომ ჩვენი არა გესმით-რამ! დახედეთ რა უყოფრობას! ვითომდა თქვენ უველანი წვრილმანნი ხართ, ჩვენსას რას გაიკებთ!

არა, მადლიერი შთამომავლობა მოგიხსენიებთ თავის ღონეებში?!

მაგრამ უველანზე უფრო საწყენი ის არის, რომ ერთი დამსახურებული ლიტერატორიც გამოვიდა იმ დამეს მათ ქომავალ და გვამცნო სრულიად ახალი ამბავი: ასე უფთილა, ასე იქნება! ილია და აკაკისაც მათ ახალგაზღობის დროს წინააღმდეგ ძველი თაობა, მაგრამ სედავთ შემდეგში მისთანათა გაიმარჯვესო. ახლა ესენიც ეგრე დაწუნებულნი არიან, მაგრამ მომავალი მათია!

შესედეტ რა მშვენიერი სიტყვებია! რა მართალი და მართალი, მაგრამ კაცმა ხომ უნდა იტყვას და რისთვის ღაზარაკობ... „ზოგჯერ თქმითაც დაშვებობისა“. ესეთი შემოკობა და გაღაღება ზღოთათა და ორჯიასტათა, რომელთაც კარდა სქესებრივ შინის მოკვლისა არა მოაქვთ-რა მომავლისთვის, პირდაპირ დანაშაულია, ოცისფერ-ჟანწისტებსა კი უსათუოდ ამ განგაშის, სკანდალისა და ზემოთქმულ მწერლის გამხრეგების შემდეგ მართლა ჭკონათ, რომ მართლაც რაღაც სწორი და გზიანი გააკეთეს, რომ მართლაც მათი გამოსვლა ეს მამა-შვილთა სსსტიკი შებრძოლებია... რათა? რათ არ შევიტოვებთ თვით მათვე? ისედაც გზადანებულებს კიდევ უფრო რათ ვუბრუნებთ გზა და კვალს?

ჩვენს ლიტერატურას დიდაც სჭირია განახლება, ახალი საღებავების მოძებნა, თუ გზებზე ახალი სტილის შემუშავება, მაგრამ არა გარყენილების გზით, არა შავი კიბით შემოსვლა, არამედ იმ საოცნებო და სხივ-მოშვიანრ კიშკრიდან შემოსვლა, რომელიც თვალის მომჭრელად განათებულია მსუ-რუსთაველისაგან და აკაკი: ვაჟა და ბარათაშვილის ტიტულბრივ ნიჭით.

აქ გამოხატებნეთ თქვენ ახალი სხეები. ადამიანი იმიტომ არის ეკეთი უცხო არსი და მისი ხელოვნება მით არის ეგრე დიადი და გამტაცებული, რომ არ აქვს საზღვარი მის სხვა და სხვაობას, მის გნცდათა მრავალ-ფერობას... მსუ

ყოველთვის აღმოსავლეთით ამოდის ხალხი და ამას ვერ გაბრუნებთ ვერას გზით, ამასთან ეტ მსუც, რაც ადამიანი განხდა მას აქეთ იმდენი-რად და იმდენისაგან არის განცდილი და აღწერილი, რომ თითქმის სხვა რაღა ითქმის, მაგრამ მაინც დაუშრეტელია საღებავი ადამიანის გულსა და კრძნობაში ჩამდინარებული და ამ სიწმიდეს უნდა იქიდან ხელახალი ამოდება, რომ ეტვე მსუ სულ ახალის საღებავით აღნიშნა და არა ბნელ ქვენა გრძნობათ, რომელთაც ქალაქების და თუნდ ჰარიზის ელექტრონით განათებული სხვა და სხვა „მულენები“ ქქმინან და სქესებრივ აღტყენების უამს „გამთბარი“ სარეტელი წარმოშობს...

არ არიან საშიშარნი ეს უმწვიდეები, მაგრამ ძალით ვასაშიშროებთ და აი რა არის საწყენი.

ეს განგაში, ეს სკანდალები კი მათ ერთ-გვარ რეკლამას უწევს და იმათაც მეტი არა უნდათ:

საწადელს მიაღწიეს.
მხოლოდ სანუგეშო ის არის, რომ წუთიერი ყოველივე ეს და ხალხი და ცხოვრება მათ ვერც გაიციან ისე უარსა ჭეოფს.

შეიძლება ეს მოხდეს—ზოგი ახალგაზდა მოიწამლოს ამ „სითამამით“, ამ „მუვირალობით“. ეს კი სავალადაა, როდესაც ყოველი ძალა, ენერჯია ჩვენ სთავადავად გვაქვს და ესე კვჭინდება სხვა უფრო დიდი საქმისთვის. მაგრამ თუ ეს მოხდება, დეე, ცოდვა მათ კისერზე იყოს, ვინც ამ „რეკლამებს“, შეიძლება უნებ-ლოთაც, უკეთებს ამ „ცისფერ“ უმწვიდეებს. უმისხერბლოდ ხომ არა გაკეთებულან. ამ ევრო-პიულმა დუჟმაც ეტყობა უნდა ჩამოჭონოს ჩვენში და იმითაც ვსურეგმთ, რომ მას ჩვენი მსუ თავისთავად გააშრობს... **მა-თ-განი**

P. S. ამბობენ კიდევ გამოვა მეორე № „ცისფერ ჟანწებისა“. დარწმუნებულნი ვართ კიდევ მეტი უტიფრობით, მეტის სითამამით იქმნება მორთულ-მოკაზმული აღმანახი. მაგრამ ერთ რასმესაც ვურჩევდით: სურათის სისრულისთვის შემოდონ სახეების მძვანეთ შეღებვა, უვა-ვილების თუ სხვა მოსაზულობათა დახატვა დაწვებზე. თან ჩნდმულობის განსხვავება, ქალის

ტანისამოსში ვაჟი გამოწეობადაი. შაფჯარი მხრებზე წამოცმული. ევროპის და რუსეთშიაც ეგრე იყო. თუ სითამამა — ბარემ ბოლომდის... ეს კადეგ შეტ და დიდ შთაბეჭდილებას მოახდენს...
8.

ოტელო ქართულ სცენაზე

7 მარტს ქარ. დრამ. საზ-ის დასმა დასდა უკვდავო უ. შექსპირის ტრაგედია „ოტელო“. პიესამ სუსტად ჩაიარა. ჩვენ ვერა ვნახეთ შექსპირის სრული ნაწარმოები, ჩაუღაპურ ჩვენმა მსახიობებმა დიდებულ დრამატურგის შემოქმედებას. გამონაკლისს მხოლოდ ალ. იმედაშვილი შეადგენდა. მხოლოდ ეს მსახიობი დაუახლოვდა ტრატად თუ ბევრად შექსპირის უმთავრეს გმირს. მისი ოტელო, ჩვენის აზრით, დიდი ხნის შესწავლის და მომზადების ნაყოფია. ჯერ ყოვლის უპირველესად საუბრადღებთა ის, რომ მსახიობი შეგნებით თამაშობს რაღას და ოტელოს პიროვნებაზე შეუსისხლებრცება. ყოველი ნაბიჯი, მიხვრა-მოხვრა აწინილ-დაწინილი აქვს. ამას გარდა ალ. იმედაშვილს ამისთანა მგზნებარე ტვინი, ტემპერამენტი ჯერ არც ერთ ტიპის დახსიათებაში არ გამოუჩენია. ჩვენ თვალწინ იგი პირდაპირ გარდაიქმნა და ნიჭიერ ხელფანად გვაჩვენა თავისი თავი. მხოლოდ ეს კია, რომ მისი ოტელო ჯერ მანტ სრული არ არის. მსახიობს დადატობს კვლავ ჰლასტიკა შეიძლება ბევრს ეტონოს, ვითომ ვენეციის მავრისათვის ჰლასტიკა არ იყოს საჭირო, მაგრამ ჩვენის შესწავლობით, როგორც ყოველ რაღისთვის ისე „კაზიმულ დახარკის მოკლებულ“ ოტელოსთვის თავის ერთგვარი ჰლასტიკა აუდილებელია. იმასაც ნუ ვივიწყებთ, რომ სცენა ხელაფნება და ხელაფნება, როგორც ვიცით, ცხოვრებაზე დაშორებულია. ის რაც ცხოვრებაში ბუნებრივია, იმ სახით გადმოტანს ხელაფნებაში, ყოვლად შეუძლებელია. ამისთვის საჭიროა თვით ხელაფნების პირობებს, მის მოთხრობილებას გაუწეოთ ანკარიში და მისი დანიშნულება ისე დაუგამაყოფილოთ. მით უფრო მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ სცენა, სადაც ხელაფნება უფრო დახარკია, ნაზი და შეტსათუთს მოითხროს. აქ ცხოვრება ისე უნდა იყოს გადმოცემული, რომ იგი თვალში არ გვეტყოს თ-

ვისი სიტუანქით. არ უნდა იყოს იგი მოუხეშავი და დამახინჯებული სურათი. ხელაფნების ერთ-ერთაგანი დამახსიათებელი იარაღი არის ჰლასტიკა. ალ. იმედაშვილის გადმოცემაში ჩაიხრდილას მშვენიერი ადგილები, სადაც მხოლოდ მშვენიერ ჰლასტიკას შეეძლო დაენახებინა ტრაგედიის სიღამაზე, სიმშვენიერე, ოტელოს სულის კვეთება. მაგალითად მ მოქმედებაში მონალოგს: „მშვიდობით, სპანო ჯილოსანო, დიდრო ბრძოლანო, თავ-მოყვარების სათნობად გარდამტკეველნო!“ და უკანასკნელ მოქმედების მონალოგს: „აი, მიზეზი, სულო ჩემო, აი მიზეზი!“ დრამატიულ განცდა-ემოციის სათანადო ჰლასტიკაც უნდა დაჭევეს ზედა, რაიც მათუბებელში, თუ კარკა იქმნა შესრულებული, უზომო სიამაფნების და ესთეტიურ სიტკებებას გამოიწვევს. ამისთანა ადგილები ბევრია რაღში, მაგრამ მსახიობმა სრულიად ჩაუღაპრა!

მეორეადი ამბობს: საფინი ოტელოს შესრულებით გასაცდარ განცდასთან ერთად გვაცტებდა თავის გასაცდარ ჰლასტიკითაც! მაგ. დაგასახელებთ კადეგ რაბერტ ადოლჭიშის და დალსკის. ვისაც ეს მსახიობნი უნახავთ ოტელოს რაღში, უეჭველია მათი ჰლასტიკით გაცტებული იქნებოდნენ. მაგრამ ამის მიუხედავად ალ. იმედაშვილის თამაშმა მანტ ძლიერ გვასიამაფნა და კარკი შთაბეჭდილებაც მოახდინა საზოგადოებაზე. განსაკუთრებით კარკი იყო მეორე და მესამე მოქმედებაში, შესამჩნევად მოისუსტებდა მეოთხე და მეხუთე მოქმედებებში, თუმც უკანასკნელის ფინალის სცენა გამოაკეთა შთაბეჭდილება, მშვენივრად მოიკლა თავი და ჯეროვანი შთაბეჭდილებაც დასტოვა. აღსანიშნავია მსახიობის მკაფიო დიქცია.

იაცოს რაღს თამაშობდა მ. კორიშელი. ამ რაღმა ჩვენს სცენაზე ვერ იპოვა დირსეული შემსრულებელი, ვერც ბ-ნმა კორიშელმა შესძლო მასთან დაახლოვება. იაცოს ვერაგობის და გაიძვერობის დახსიათებაში საჭიროა შეტად მძლავრი ხაზები. ამისთვის მსახიობს მდიდარი მიმიკა უნდა ჭქონდეს და კარკი მოქნილი ხმა, რომ შესძლოს იაცოს ათან ვერის ინტონაციის და ხსის შეტეველობის გადმოცემა. ძალაუნებურად მაცტდება შესანიშნავი ტრაგიკოსი რაფაელ ადელჭიში, რაბერტის ძმა. საუცხოო იაცო იყო. რა-

ღაცნაირ ღემინიურ ძაღთ ასახიერებდა ამ ტიპს, თვითუფ სიტყვას, იქ სადაც ოტელოს გულს ეჭვებს უნერგავს, როგორც ასპიტი გვედი, ისე უსხამდა საშინელს გესლს. ეს მისხიობის მთელი იმპროვიზაციის იყო! რასაკვირველია ბ-ნი კორიშელი ამისთანა მსატრულ კონცერტრაციას ვერ შექმნიდა. ხვეწ წინადაც გეჭმინდა აღნიშნული და ესლაც ვიშეორებთ, რომ იაგას რაღი მისხიობისათვის შეუფერებლად მიგვაჩნია. ბ-ნი კორიშელი ხვეწი სტენისათვის ძაღიან სასარგებლოა, საჭიროა მისხიობმა თავის რეპერტუარს მიაქციოს უურადლება და თავისი სფერო შექმნას.

არ ვიცი თქ-ნ ქიქიძეს რად მისცეს ღეშ-ღემონას რაღი, ან თითონ რად იკისრა ასეთი მძიმე ტვირთი. ასეთი სუსტი ღეშღემონა ხვეწ ჯერ არ გვიჩნია. სრულიად გაჭრა შექსმარის ქსეროვანი, მშვენიერი ღეშღემონა. არა, ქ-ნ ქიქიძეს ეს რაღი არ უნდა ეთამაშნა.

ღანარხეხები მოისუსტებდნენ.

მაესა, როგორც სახალხო სტენის ღეკორა-ციებს შეეფერება, კარგა იყო ღადგმული მხო-ლოდ რეჟისორ კ. ანდრონიკაშვილს მხედველობაში უნდა ქქონიყო უკანასკნელი სურათი. ასე სინათლის განაღება საწოლ ოთახში შეუძლე-ბელია, ისიც, როცა ღეშღემონა უკვე ღოგინში წევს. აქ საკმაო იყო ღამის ზატარა სანათი, სადაც ოთახი ბუნდოვანი იქნებოდა და ერთგვარ მისტიურ ღეფერს მისცემდა სურათს. ამას გარდა საჭიროა ბ-ნმა ანდრონიკაშვილმა მისხიობების კრიშებს მიაქციოს უურადლება, თორემ არც ერთ მათგანს კრიშის გაკეთება არ სტოდნია.

სამწუხაროდ კადევ უნდა აღნიშნოთ ხვეწი საზოგადოების თავღაუჭერლობა. მადლა ქანდა-რახე—უფირალი, დაბლა ზარტერში—ჩურჩული! მოდით და თქვენ მისიმინეთ მაესა. ამ საღამოს ხომ წრეს იქით გადავიდა ზოგიერთების საქცი-ელი. უკანასკნელ მთქმელებში იძულებულნი გა-ხდნენ შუაგულს წარმოდგენა შეეწევიტნათ. ფარ-და ჩამოუშვეს, აღეფერებულნი ბ-ნი ანდრონიკაშვილი გამოვიდა და გამაცხადა, რომ უოვლად შეუ-ძლებელია წარმოდგენის მისელებობა, თუ წე-სიერებას თვით საზოგადოება არ დაიცავსო. მართლაც და ასაშფოთებელია ასეთი მოვლენა. უნდა ერთხელ და უკანასკნელად აიღაცმენ ეს ფუ-ბატონები, რომეღნიც მთელ ქართველობას

მწიველს სტობენ თავისი საქციელით. ერთიგ ვნახოთ, სწორედ ამ საღამოს, ვინმე უცხო ზი-რი დასწრებოდა ხვეწს წარმოდგენას, რა შთაბე-ჭდილებას გამოატანდა?!
გ. ვარრიკი

ქართული მუსიკა (სიმღერა-გაღობა)

მისი ახლანდელი მღგომარეობა და განვი-თარება

(სახალხო სახლში 31 იანვარს წაკითხული ავტორის მ. კავსადის მიერ)

თ ბ ა ტ რ ი ლ ა

ა, მშობლიურ მუსიკის მნიშვნელობა, ღფასება და მისი გავლენა სხვაგან და ხვეწში; ბ, ქართულ სიმღე-რა-გაღობის ახლანდელი მღგომარეობა; გ, ხვეწი სამ-ღვედელოება და საეკლესიო გაღობა; დ, ხვეწი პრესა და ქართული მუსიკა; ე, ქართველი მუსიკოს-კომპო-ზიტორნი, მათ-მიერ დამუშავებული სიმღერები, საგა-ლობლები და ოპერები.

რუსეთში და საზღვარ გარეთ მშობლიურ მუსიკას, სახალხო სიმღერა-გაღობას ზატვიოს-ცემით, საღისით ეზურობიან და ემსახურებიან. დიდსა და ზატარას იგი აუცილებელ დაჩვად აქვს დასახულ-მიღებული, როგორათაც კეთილ-შობილური, აღამიანის გულისა და სულის და-მამშვიდებელი, გონებრივად, ესთეტიურად და ზნეობრივად განმავითარებელი დაჩვი სელაფნე-ბისა. სიმღერა-გაღობას დიდი აღმზრდელობითი მნიშვნელობა აქვს, ნამეტნავად ბავშვებისათვის. სიმღერა-გაღობა ბავშვს დიდ სიამოვნებას, სი-ცოცხლეს, საღისსა და სიმხნევეს ქმატებს, და არც ის დედ-მამანი მოსტუფუდებიან ხვეწში, თუ თავიანთ შეიღებს დაბადებიდანვე რხინინათი და მშობლიურ ქნატების ზეგავლენით აღზრდიან: უოველი ბავშვი, რომელიც ადამაჩვდება თვისი ერის სიმღერა-გაღობით, მუღამ თავის თავს იც-ნობს, შეიგნებს და შეიყვარებს თავის მშობელ კერას, შეისწავლის წარსულს და მომავალზე იფიქრებს!

საერთოდ მუსიკას და კერძოდ კი მშობლი-ურ სიმღერა-გაღობას ასეთი ნაუოფიერი გავლე-ნა აქვს არა თუ აღამიანზე, არამედ ზირტუვეზე-ღაც კი. მრავალ მეტნიერის და დიდებულ კომ-პოზიტორ-მუსიკოსის მიერ დამტკიცებელია,

მუსიკა როგორ იმოხილავს ნადირ-ცხოველს. და, ამიტომაც ამ სელაფების დაზღვევა შეგნებული და განვითარებული ერები მადლა: ჯენებენ და დიდს მნიშვნელობასაც აძლევენ.

ჩვენში კი, სამწუხაროდ, ჯერჯერობით არ არის ასე...

ყველამ უწყის რა დღეშიც იმეოფება დღეს ქართული ენა და, თუ კარგად ჩაუყუვირდებით, უარესს დღეშია ჩვენი მუსიკა, სიმღერა-გალობაც.

სიმღერა-გალობის საქმე რამდენადაც სხვა კულტურულ ერებში, მაგ. იტალიასა, ფინდიანდისა, ჩეხიასა, უკრაინასა და რუსებშიაც კი განვითარებულია და ფასი აქვს, იმდენად ჩვენში დაცემულია, და შეიძლება თავისუფლად ითქვას, — „ახუნად არის აგებული“, — ეგრედწოდებულ ჩვენი ქართულ „მომინტეიგენტ“ და უფრო არისტოკრატიულ, მოწინავე წრეების მიერ. ბუნებრივად წარმოდგენაც კი არა აქვს, რა ნაყოფის მოტანა შეიძლება ხალხის ცხოვრებაში მშობლიურ მუსიკის წყალობით. თითქმის ყველგან გამოდევნილი ქართული სიმღერა-გალობა, მეტ საგნად და ბარგად მიგვაჩნის; ასე გასინჯეთ, ვერც ერთ საზოგადოებას ჩვენში, ვერც ერთ მოღვაწეს, ქველმოქმედს, კერძო, სასულიერო, ან საერო პირს ვერ დაეხმარებოდა, რომ ამ მეტად სიმშატიურ და წმინდა საქმისთვის თავი გამოეძღოს, ან გრძობა შეეწიროს, მზრუნველობა, ან უბრალო დახმარება გაეწიოს (ნუ დაგვიწყდებათ კი, რომ უოველ ნაბიჯზე სიმღერა-გალობის მოთხოვნილებას!) და ვინც კი რამე გაიმეტა, ფრიად უმნიშვნელო და ისიც უსარგებლოდ, რომლის ანგარიშიც კი არ მოითხოვს, არ იკითხვ: ვის მისცა, რათა, რისთვის, რას და როგორ მოხმარდა: ქართულ მუსიკის აღორძინებას თუ ჩინუისისს? .

მ. კავსაძე

(გაგრძელება იქნება)

რედაქციისათვის

„თეატრი და ცნობიერების“ წლიურ ხელის მომწერთ ვსთხოვთ, ფულის გამოგზავნა დააჩქარონ. **ვინც ხვედრ ფულს არ გამოგზავნის, მომავალი ნომერი აღარ გამოგზავნება** ფული უნდა შემოიტანონ „სორაპნის“ სტამბის კანტორაში (მალათოვის კუჩქულზე, № 1), ფოსტით: Тифлисть, ред. „Театри да Цховреба“

Иос. Имедашвили.

ლაზოდენის საპოლიცარბაზოში, კვირას 28/II, სონ. ნარეკლიშვილისა და ან. პეტრიწვილის მეფეობით პატარა ბავშვებმა გამართეს საბავშვო წარმოდგენა—სალამო სამ განყ.: I განყ. წარმოდგინეს სცენად კოპალის „აკაკის საფლავზე“ და ე. ვაზაშვილის „ფრთხე დაგლეჯილი“. ბავშვებმა პიესები კარგად ჩაატარეს. ყველანი კარგად ასრულებდნენ თავთავის როლებს. მონაწილეობას იღებდნენ: გ. ყანჩაშვილი, ს. ყორანაშვილი, ვარო ყანჩაშვილი, თამ. გედევანოვი, ვერ. ღვინაშვილი, ნად. ჯანაშვილი, ლიდა ჩიკვაძე, ნინა თარალაშვილი, ანეტა დონჯაშვილი, ვარ. ბარდაშვილი, ვარ. მათიაშვილი, მარ. ნარეკლიშვილი; II განყ. წაიკითხეს ლექსები, III განყ. ითამაშეს ლეკურობა. ხალხი ნასიამოვნები დიშალა.

აღსანიშნავია რომ ამ პატარა ბავშვებმა თავისით განიზრახეს ამ წარმოდგენა-სალამოს მოწყობა საქველმოქმედო მიზნით: „ძია, რასაც ფულს ავიღებთ სამკითხველს უნდა შეგწიროთ“-ო. პატარებმა მოისურვეს თვისი წვლილის შეტანა ამ საგანმანათლებლო ტაძარში და კიდევ შესწირეს სამკითხველს წარმოდგენაზე შემოსული 15 მ. 25 კ. ეს სიმშატიური საქციელი ჯერ კიდევ პატარა ბავშვების თვით განვითარების ნიშანია და მისაბაძი მაგალითი (უმრავლესობა სამრევლო სასწავლებლის მოწაფენია, ზოგი სახლში წერაკითხვა ნასწავლი.)

უსურვებ პატარა ქალებს სიცოცხლეს და ბედნიერებას ასეთი კეთილი მიზნის განზრახვა-შესრულებისათვის. —გერო—

ავლაბრის წარ. მართ. გამგეობამ კვირას, 20 მარტს წარმოდგინა შექსპირის 5 მოქ. ტრ. „ოტელო“. ოტელოს როლი მშვენივრად შეასრულა ალ. იმედაშვილმა, მიუხედავად იმისა, რომ შეუფერებელ პირობებში თამაშობდა. ქ. ქიქოძე (დუზღემონა) მოიუფერულვდა, დანარჩენნი მეტისმეტად მოისუსტებდნენ და თითქოს რაღაც შიშით იყვნენ შეპყრობილნი. კარგი იქნება წარმოდგენა აღწე დიწყონ და აღრეც გაათაონ ხოლმე. ანტრაქტების გაკვიანურებაც არ არის სასურველი. უსუფთაობას და დასშულ ჰაერს გაწმენდასაც ყურადღება უნდა მიექცეს. ხალხი საკმაოდ დაეწრო. გამგეობა პატივსაცემია, რომ ასეთ სერიოზულ პიესებს სდგავს, ხოლო ემჯობინება თუ უკეთეს პირობებში მოათავსებს მსახიობთა და მყურებელთ.

39—ლი

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა